

доглядальників. Завчасне планування догляду загалом може допомогти задовольнити потреби як людей з деменцією, так і членів їх родин.

Отже, паліативна допомога людям з деменцією є важливою, оскільки вона орієнтована на догляд у громаді, сприяє зменшенню поведінкових симптомів деменції, покращенню самопочуття, а також емоційного стану доглядальників. Необхідно планувати таку допомогу на ранніх стадіях деменції, залучаючи до процесу обговорення людину з деменцією та членів її сім'ї, оскільки саме це забезпечить якісну допомогу з урахуванням індивідуальних потреб.

Список використаних джерел:

1. Deborah Birch, Jan Draper (2008) A critical literature review exploring the challenges of delivering effective palliative care to older people with dementia ,The Authors. Journal compilation 2008 Blackwell Publishing Ltd, doi: 10.1111/j.1365-2702.2007.02220.x
2. Hughes, J., Jolley, D., Jordan, A., & Sampson, E. (2007). Palliative care in dementia: Issues and evidence. *Advances in Psychiatric Treatment*, 13(4), 251-260. doi:10.1192/apt.bp.106.003442
3. Lillyman, Bruce (2016). Palliative care for people with dementia: a literature review. *International Journal of Palliative Nursing*, 22(2), 76–81. doi:10.12968/ijpn.2016.22.2.76
4. Murphy E, Froggatt K, Connolly S, O'Shea E, Sampson EL, Casey D, Devane D (2016). Palliative care interventions in advanced dementia (Reviews). *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2016, DOI: 10.1002/14651858.CD011513.pub2.
5. Rosenwax, L.; Spilsbury, K.; Arendts, G.; McNamara, B.; Semmens, J. (2015). Community-based palliative care is associated with reduced emergency department use by people with dementia in their last year of life: A retrospective cohort study. *Palliative Medicine*, 29(8), 727–736. doi:10.1177/0269216315576309
6. Volicer, L., & Simard, J. (2015). Palliative care and quality of life for people with dementia: Medical and psychosocial interventions. *International Psychogeriatrics*, 27(10), 1623-1634. doi:10.1017/S1041610214002713

Пивоварова А.В.,

студентка 4 курсу кафедри Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА

e-mail: anastasiya.pyvovarova2014@gmail.com

Науковий керівник: **Дума Л.П.,**

магістр соціальної роботи, старший викладач,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

e-mail: lduma@ukma.edu.ua

ЗАПОБІГАННЯ СЕКСУАЛЬНОМУ КІБЕРНАСИЛЬСТВУ ЩОДО ДІВЧАТ ТА ЖІНОК

Актуальність дослідження сексуального кібернасильства щодо дівчат та жінок полягає в обмеженій кількості літератури з цієї теми українською мовою, в постійному технологічному розвитку, що обумовлює створення все нових інструментів для скоєння цього виду насильства, а також підвищенні рівня насильства в зв'язку з поширенням дистанційного формату роботи та навчання через пандемію Covid-19.

Поки що не існує загально визнаного визначення сексуального кібернасильства. Загалом цей термін включає декілька складових: будь-які сексуальні дії щодо особи, відсутність її добровільної згоди та використання інтернету чи будь-яких інших комунікаційних технологій для нанесення шкоди (Faith & Fraser, 2018; uOttawa, n.d.). Університет Оттави визначає

сексуальне кібернасильство як використання соціальних медіа та технологій для наступних дій: сексуальних коментарів або загравань, спроб схилити до статевого акту, небажаних сексуальних актів або сексуального примусу тощо. До проявів такого насильства також відносять погрози або безпосереднє розповсюдження інтимної інформації щодо людини без її добровільної згоди (uOttawa, n.d.).

Цей вид насильства важко визначити і відслідковувати, хоча проблема існує вже багато років, а її масштаби зростають (в США, наприклад, йдеться про 5% постраждалих серед дорослого населення в 2014, 6% - в 2017 та 11% - в 2020 році (Peterson & Densley, 2017; Vogels, 2021)).

Щодо гендерного розподілу, то чоловіки частіше повідомляють, що зазнали будь-якого виду харасменту онлайн (43% чоловіків і 38% жінок). Проте, за даними Pew Research Center (2021), жінки, особливо до 35 років, зазнають саме сексуального насильства (харасменту, сталкінгу тощо) частіше (33% жінок і 11% чоловіків). Вразливими групами в даному випадку виступають представниці певних професій, наприклад, політикині та журналістки, а також активістки та борчині за права жінок, представниці національних меншин та/чи ЛГБТК-ком'юніті, жінки, які зазнають насильства офлайн, підлітки та інші (Faith & Fraser, 2018).

Такий вид сексуального насильства може мати не менш важкі наслідки, ніж офлайн-насильство, серед яких пост-травматичний стресовий розлад, проблеми з довірою, тривожність, а також вживання психоактивних речовин для того, щоб впоратися із цими наслідками. Жінки (й не лише вони), які отримують небажані зображення інтимного характеру в публічних місцях через мобільні додатки, можуть відчувати безсилля, відсутність контролю та небезпеку через неможливість ідентифікувати злочинця та водночас його близьке місцезнаходження (Peterson & Densley, 2017; Harder et al., 2019).

Способи запобігання включають, але не обмежуються міжнародними документами з прав людини; рекомендаціями для компаній-керівниць соціальних мереж; інтервенціями, які проводяться в навчальних закладах, а також використанням мобільних додатків та онлайн інструментів, соціальних медіа для онлайн-адвокації тощо (Faith & Fraser, 2018).

Фокус інтервенцій переважно направлений на поширення інформації та надання інструментів захисту жінкам та дівчатам (наприклад, центр підтримки в Лондоні створив поради для діджитал-безпеки підлітків), проте важливим аспектом запобігання такому виду насильства є вплив та зміна соціальних норм, які є основною причиною всіх видів насильства щодо жінок та дівчат та подальшого звинувачення постраждалих. Тому мова, якою ми говоримо про насильство, справді має значення: слід змінювати дискурс в бік оцінки дій та впливу на кривдників, аніж звинувачувати постраждалих жінок та дівчат в їх «необережних» діях (RASASC, 2020).

Існують міжнародні документи та платформи, які можуть бути використані для запобігання сексуальному кібернасильству: Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Декларація про ліквідацію насильства щодо жінок, Пекінська декларація та Платформа дій тощо. Проте використання цього інструменту може бути обмежене через прогалини в національних законодавствах та відсутність дієвих інструментів та механізмів для запобігання на державному рівні (Faith & Fraser, 2018).

Отже, сексуальне кібернасильство - це не нове явище, проте досить поверхово досліджене в Україні. Воно має такі ж важкі негативні наслідки для постраждалих, як і офлайн насильство. А тому необхідно вивчати закордонний досвід і впроваджувати різні способи запобігання такому виду насильства. Вони можуть варіюватися від використання масштабних міжнародних платформ до невеликих громадських ініціатив.

Список використаних джерел:

1. Faith, B., & Fraser, E. (2018). What Works to Prevent Cyber Violence against Women and Girls, *VAWG Helpdesk Research Report* No. 212. London, UK: VAWG Helpdesk.
2. Harder, S. K., Jørgensen, K. E., Gårdshus, J. P., & Demant, J. (2019). Digital sexual violence. *Rape in the Nordic Countries*, 205–223. <https://doi.org/10.4324/9780429467608-13>
3. Peterson, J., & Densley, J. (2017). Cyber violence: What do we know and where do we go from here? *Aggression and Violent Behavior*, 34, 193–200. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.01.012>
4. RASASC. (2020, May 1). *Online safety; challenging the narrative around sexual violence*. Rape Crisis South London. Retrieved February 2, 2022, from <https://www.rasasc.org.uk/online-safety-challenging-the-narrative-around-sexual-violence/>
5. Vogels, E. A. (2021, May 25). The state of online harassment. Pew Research Center: Internet, Science & Tech. Retrieved February 2, 2022, from <https://www.pewresearch.org/internet/2021/01/13/the-state-of-online-harassment/>
6. uOttawa. (n.d.). *Cybersexual violence*. Sexual violence: support and prevention. Retrieved February 2, 2022, from <https://www.uottawa.ca/sexual-violence-support-and-prevention/cybersexual-violence>

Нагорна О. С.,
студентка 4 курсу кафедри Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА
e-mail: oleksandra.nahorna@ukma.edu.ua
Науковий керівник: **Бондаренко Н. Б.,**
кандидат психологічних наук,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
e-mail: bonnat@ukma.edu.ua

ВИКЛИКИ ТА ПОТРЕБИ БЕЗДОМНИХ ЛЮДЕЙ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

У 2020 році світ зіткнувся з серйозним викликом, який вплинув майже на всі сфери людського життя. Цим викликом стала пандемія небезпечного вірусного захворювання Covid-19, яка спричинила негативні соціально-економічні наслідки, соціальну ізоляцію та погіршення психоемоційного стану людей. За словами Генерального секретаря ООН Guterres (2020), пандемія виявила прогалини в наданні державних послуг, а також структурні